

از علی(ع) آموز راه و رسم زندگی

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

یک شنبه • ۵ خرداد ۱۳۹۸
۲۰ رمضان ۱۴۴۰ • ۲۶ می ۲۰۱۹
شماره ۲۰۱۸

۱۳۳۱

گفت و گویی با حجت الاسلام «محمد کاظم حقانی فضل»
مدیر علمی دانشنامه ویکی شیعه

این نامه جوان محور است اما به درد همه می خورد

محمد علی محمدپور | روزنامه نگار

نامه ۳۱ نهج البلاغه از سوی امیر المومنین (ع) به فرزندش امام حسن (ع) نوشته شده اما وقتی آن را می خوانیم، متوجه می شویم که این نامه همه ما را خطاب قرار داده است و از آن می توانیم نکات بسیاری برای داشتن زندگی بهتر بیاموزیم. به مناسبت ایام شهادت امیر مومنان علی علیه السلام در گفت و گو با حجت الاسلام محمد کاظم حقانی مدیر دانشنامه ویکی شیعه، پژوهشگر و استاد دانشگاه، ابعاد مختلف این نامه را بررسی کردیم.

محدود نشدن این نامه به زمان و مکان

حجت الاسلام حقانی در باره ویژگی های برجسته این نامه می گوید: «با این که این نامه از طرف امام علی (ع) به عنوان حاکم آن زمان نوشته شده است اما خیلی حال و هوای سیاسی ندارد و بیشتر دیدگاه فردی، تربیتی و اخلاقی را مدنظر دارد. جوان محور است و رویکرد فردی، اخلاقی دارد پس به زمان و مکان خاصی محدود نمی شود. حتی از سوی یک امام معصوم برای یک امام معصوم دیگر هم نیست بلکه نامه ای است از پدری پیر به فرزندی جوان. منتها این پدر پیر، دنیادیده و حکیم است و نامه برای فرزندی است که خیلی سنی ندارد و در عتقوان جوانی به سر می برد. موعظه محور است و از این نظر حتی به مخاطبان جوان که به آن اشاره شده است هم محدود نمی شود یعنی کسی که سنی اش گذشته و مسن است هم می تواند از این نامه استفاده کند. مثلاً امیر المومنین (ع) خودش را هم توصیف می کند. می فرماید: «از پدری پیر و فانی» به معنای کسی که دارد می میرد و می خواهد همسایه مردگان شود بنابراین این دار دیک شخصی که سنش گذشته را هم موعظه می کند.»

پیام های مهم این نامه

از حجت الاسلام حقانی درباره نکات و پیام های مهمی که در این نامه وجود دارد، می پرسیم که وی با اشاره به استخراج ۴۹ زیر موضوع مختلف توسط مرحوم دشتی از این نامه، می گوید: «نکات متعددی در آن آمده است. نامه با توصیف جوان شروع می شود. این که جوان چگونه است. مثلاً در جایی می فرماید: «الْمُؤْمَلُ مَا لَا يَرْكُ» یعنی جوانی که امید دارد به چیزهایی برسد که هنوز نرسیده است. یا در جایی دیگر می گوید: «کسی که در معرض تری های بیماری است» یا «تاجر غرور است یعنی غرور خرید و فروش می کند». در ادامه نکاتی درباره شیوه های تربیتی کودک دارد. می فرماید قبل از این که قلب تو سخت شود یعنی دیگران بر قلب تو اثر بگذارند من مبادرت به تربیت تو کردم. همین عبارت نکته های فراوانی دارد. این که تربیت خیلی زود باید شروع شود. اجازه ندهیم امور دیگری قلب فرزند را به تصرف در آورد.»

اهمیت زنده کردن و میراندن قلب

در کلام امام علی (ع) تنها این مربی نیست که وظایف تربیتی دارد بلکه خود شخصی که در معرض تربیت هست هم وظایفی برای انجام دادن دارد و باید مواظب طهارت و وجود خود باشد. استاد حقانی در باره همین نکته مهم می گوید: «در این نامه امام علی (ع) به فرزندش می گوید: قلبت را با موعظه زنده کن. یعنی انگار قلب مادر معرض مرگ است و چیزی مثل غفلت آن را می کشد. حالا این موعظه می تواند موعظه ای باشد که خود انسان به خودش می کند یا موعظه ای که دیگران می کنند. این در معرض موعظه قرار گرفتن می تواند هم خواندن نهج البلاغه باشد هم نشستن پای صحبت عالم. خیلی جالب است که پس از این که ابتدا گفت قلبت را زنده کن حالا در ادامه می گوید قلبت را بمیران. ببینید این زنده کردن و مرده کردن هم ناظر به دو جهت است. انسان دو گرایش دارد. گرایش به مادیات، دنیا و نفسانیات و گرایش دیگر هم به معنویات. آن حیات و زنده کردن ناظر به بعد مثبت انسان است و آن بعد میراندن ناظر به مبارزه با نفسانیات. می گوید نفسانیات را با کمک زهد و بی اعتنایی به دنیا بمیران.»

نترسیدن از ملامتگران

مدیر علمی ویکی شیعه در باره یکی دیگر از توصیه های مهم اخلاقی و اجتماعی نامه امام علی (ع) می گوید: «این نامه مهم، توصیه هایی درباره روابط بین فردی و اجتماعی دارد. رابطه با خانواده، دوست، برادر و ... که می توانیم عنوان روابط مدنی و اخلاقی اجتماعی را برای آن بگذاریم. تأکید به امر به معروف دارد. می گوید اگر امر به معروف کنی خودتان هم اهل آن معروف می شوید و اگر از منکر نهی کنی خودتان هم از منکر فاصله می گیرید. نکته مهمی که می گوید این است که در این راه هم ملامت ملامتگران مبادا بر شما تأثیر بگذارد. یعنی اگر راهی در دست است مبادا به دلیل سرزنش دیگران از راه درست دست بکشید.»

«خویشاوندانت را گرامی دار زیرا آن ها پر و بال تو هستند... بپر هیز از آن که مرکب طمع ورزی، تو را به سوی هلاکت به پیش راند... خشمش را آهسته آهسته فروخور زیرا من نوشیدنی شیرین تر و گوارتر از آن ندیده ام... به یقین بدان که توبه همه آرزوهای خود نخواهی رسید و تا زمان مرگ بیشتر زندگی نخواهی کرد و... این جملاتی که خواند بد، فرازهایی از نامه امام علی(ع) به فرزندشان امام حسن(ع) است که در حقیقت منشوری از بهترین دستور العمل های اعتقادی و اخلاقی است برای تمام کسانی که دل در گرو اخلاق و معنویات دارند. در طول تاریخ، همیشه اندیشه های انسان های بزرگ، مورد توجه و تأمل اهل نظر بوده و همواره سعی شده است تا از خرمن انبوه تفکر و تعمق آن ها، توشه ای بر داشته شود که پشتوانه حرکت در مسیر زندگی باشد. اولیای خاص و معصومان (ع) بر تر از همه اندیشمندان اند و سزاوارترند تا چراغ جاودانی هدایت را در راه طالبان حقیقت برافروزند و جان آنان را به نور الهی روشنی بخشند. در سالروز شهادت مولای متقیان، مروری خواهیم داشت بر فرازهایی از نامه ایشان به فرزندشان هر چند به طور قطع مخاطب این نامه تمام انسان ها در هر زمان و در گوشه و کنار این کره خاکی هستند بنابراین خواندن این نامه برای هر مرد و زن، والد و فرزند و... ضروری به نظر می رسد.

پرونده

فرازهایی از نامه امام علی(ع) به فرزندشان امام حسن(ع)

از اولین قدم برای تربیت فرزند تا ضرورت واقع بینی در زندگی

شریعت اسلام و احکام آن از حلال و حرام، به تو تعلیم دهم و به چیز دیگری نپردازم.

همیشه بر خدا توکل داشته باش

در تمام کارها خود را به خدا واگذار که به پناهگاه مطمئن و نیرومندی رسیده ای و برای حق هر کجا که باشد سختی ها را تحمل کن و خود را بر دیوارانه بر ناملا یمات عادت ده، نیکو صفتی است شکیبایی در راه حق.

معیارهای روابط اجتماعی را مدنظر قرار بده ای بسرم نفس خود را میزان میان خود و دیگران قرار ده، پس آن چه را که برای خود دوست داری برای دیگران نیز دوست بدار و آن چه را که برای خود نمی پسندی، برای دیگران می پسند. ستم روا مدار، آن گونه که دوست نداری به تو ستم شود، نیکو کار باش، آن گونه که دوست داری به تو نیکی کنند و آن چه را که دوست نداری به تو نسبت شود، نیکو کار باش،

برای دیگران زشت می داری برای خود نیز زشت بشمار و چیزی را برای مردم رضایت ده که برای خود می پسندی. آن چه را دوست نداری به تو نسبت دهند، در باره دیگران مگو، بدان که خود بزرگ بینی و غرور، مخالف راستی و آفت عقل است.

تاریخ را مطالعه کن

پسرم درست است که من به اندازه پیشینیان عمر نکرده ام اما در کردار آن ها نظر افکنم

و در اخبارشان اندیشیدم و در آثارشان سیر کردم تا آن جا که گویا یکی از آنان شده ام... پس قسمت های روشن و شیرین زندگی آنان را از دوران تیرگی شناختم و زندگانی سودمند آنان را با دوران زیان بارش شناسایی کردم، سپس از هر چیزی مهم و ارزشمند آن را و از هر حادثه ای، زیبا و شیرین آن را برای تو برگزیدم... در دیار و آثار ویران رفتگان گردش کن و ببیندیش که آن ها چه کردند از کجا کوچ کرده و در کجا فرود آمدند از جمع دوستان جدا شده و به دیار غربت سفر کردند، گویا زمانی نمی گذرد که تو هم یکی از آنان پس جایگاه آینده را آباد کن؛ آخرت را به دنیا مفروش.

از اتفاق کردن غافل نشو

بدان راهی پر مشقت و بس طولانی در پیش روی داری و در این راه بدون کوشش بایسته و تلاش

فراوان و اندازه گیری زاد و توشه و سبک کردن بار گناه، موفق نخواهی بود... اگر مستمندی را دیدی که توشه ات را قیامت می برد و فردا که به آن نیاز داری به تو باز می گرداند، کمک او را غنیمت بشمار و زاد و توشه را بر دوش او بگذار و اگر قدرت مالی داری بیشتر اتفاق کن و همراه او بفروست؛ زیرا ممکن است روزی در رستخیز در جستجوی چنین فردی باشی و او را نیابی....

تخفیف ویژه
به مناسبت
ماه مبارک رمضان

با تبلیغات بهتر دیده شوید

جهت سفارش آگهی در ویژه نامه
با تلفن ۰۹۱۵۱۱۱۸۰۰۰-۰۳۷۶۲۵۹۱۱ تماس حاصل فرمایید
بلوار سازمان آب - روزنامه خراسان ساختمان شماره ۳

خراسان

بازار محله

ویژه نامه ای برای تمام مناطق خراسان